

E-ARVE PÜSIMAKSE TEENUS

1. Taust

31.03.2012 jõustus Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määrus nr 260/2012, millega sätestatakse 01.02.2014 kui lõpptähtaeg, millal euros tehtavad krediidikorraldused ja otsekorraldused peavad olema vastavusse viidud määruse nõuetega. Käesoleval hetkel toimib Eesti siseriiklik otsekorraldusskeem nn „*debtor mandate flow*“ skeemi alusel ja otsekorraldus tasutakse tavalist makset kasutades. Määruse kohaselt peavad alates 01.02.2014 nii piiriülesed kui siseriiklikud otsekorraldused toimima nn „*creditor mandate flow*“ skeemi alusel ja eraldi maksekorraldust ei kasutata. „*Creditor mandate flow*“skeemi rakendamine Eestis tooks kaasa otsekorralduste saajatele ehk arvete väljastajatele täiendava koormuse. Parim võimalus optimeerida arvete väljastajate koormust ja tagada samal ajal teenuse kasutusmugavuse säilimine maksjate jaoks, on asendada siseriiklik otsekorraldus e-arve täiendava teenusega, mis võimaldab arvete automaatset tasumist.

E-arve püsimate teenus tugineb olemaoleval Eesti standardiseeritud e-arve teenusel ning eeldab, et arve väljastaja omab tehnilist võimekust väljastada e-arveid. E-arve püsimate teenus võimaldab arvete automaatset tasumist maksjatel, kes on tellinud e-arve oma panka, sh neil maksjatel, kes kasutavad pankade elektroonilisi kanaleid, kui ka maksjatel, kes panga elektroonilisi kanaleid ei kasuta. Maksjatele, kes ei kasuta pankade elektroonilisi kanaleid, edastab müüja: 1) arve maksjaga kokku lepitud aadressile (näiteks e-post, post); ning 2) e-arve maksja panka, võimaldamaks pangal teostada e-arve automaatne tasumine.

2. Mõisted

Arve – kauba müümisel või teenuse osutamisel müüja poolt maksjale väljastatav dokument.

E-arve püsimate teenus – panga teenus maksjale, mis võimaldab müüja poolt väljastatud e-arveid tasuda püsimate korralduse alusel.

E-arve püsimate leping – leping maksja ja maksja panga vahel, millega maksja annab etteulatuvalt korralduse konkreetse müüja või müüja teenuse tunnusega e-arve igakordseks tasumiseks.

E-arve – elektrooniline arve, mis luuakse, edastatakse, kirjendatakse ja säilitatakse elektroonilises keskkonnas, st mille käitlemine toimub elektrooniliselt (e-arve standardil <http://www.pangaliit.ee/arveldused/e-arve/> põhinev XML-vormingus dokument).

E-arve ja arve paralleelne edastamine – panga elektroonilisi kanaleid mittekasutavale maksjale müüja poolt pakutav võimalus tellida lisaks kokkulepitud arve edastamise kanalisse (näiteks e-post, post) väljastatavale arvele ka e-arve panka, võimaldamaks maksjale e-arve püsimate teenuse kasutamist. E-arve ja arve paralleelsel edastamisel saadab müüja e-arve panka e-arve kuvamise piiranguga ja e-arve detailseid andmeid maksjale panga kaudu ei esitata.

E-arve leping – leping müüja ja operaatori vahel, mille alusel operaator edastab müüja poolt väljastatud e-arved maksja pank. E-arve lepingus määratleb müüja, kas ta võimaldab e-arve ja arve paralleelset edastamist ning kas ta võimaldab esitada e-arve avaldusi panga kaudu.

E-arve edastamise leping – operaatori (või müüja) ja maksja panga vahel sõlmitud kahepoolne leping, mis reguleerib operaatori (või müüja) ja maksja panga õigusi ja kohustusi müüja poolt väljastatud e-arvete edastamisel.

E-arve avaldus – müüjaga lepingulises suhtes oleva ostja või teenuse kasutaja avaldus müüjale või operaatorile e-arvete edastamiseks maksja pank. Vastav avaldus võib sisalduda kauba või teenuste müügilepingus. E-arve avalduses määratletakse maksja pank, maksja isik, e-arve ja arve paralleelse edastamise valik, e-arve kuvamise piirangud ja muud tingimused.

Maksepäev – panga poolt etteantud valikute hulgast maksja määratud päev, millal pank teostab e-arve alusel makse.

Maksetähtaeg – arvel või e-arvel näidatud arve tasumise päev.

Maksja – isik, kes tasub müüja poolt müüdud kauba või osutatud teenuse eest.

Migratsiooni kuupäev – saaja poolt valitud kuupäev, millal pank muudab olemasolevad otsekorralduse maksja lepingud e-arve püsimakse lepinguks.

Operaator – isik, kes edastab e-arveid müüjalt maksja pank. Operaatoriteks võivad olla nii pangad kui ka kolmandad teenusepakkujad.

Müüja – arve või e-arve väljastaja, e-arve aluseks oleva teenuse- või müügilepingu pool.

Teenuse tunnus (ServiceID) – teenusepõhine identifikaator müüja süsteemis (kliendikood, kliendinumber, viitenumber vms). Teenuse tunnus on vajalik e-arve püsimakse teenuse lepingu sõlmimisel tasumisele kuuluva maksekorralduse ülempiiri seadmiseks sama müüja erinevate teenuste või kaupade eest esitatavate arvete tasumisel (nt erinevad perioodikaväljaanded samalt müüjalt). Teenuse tunnuse kasutamine e-arve saatmisel sätestatakse e-arve standardi rakendamise juhises.

3. E-arve püsimakse teenuse lühikirjeldus

- 1) Müüja sõlmib e-arve lepingu;
- 2) operaator teavitab panka vastavalt e-arve edastamise lepingule e-arve teenusega liitunud müüjast ja asjaolust, kas müüja pakub e-arve ja arve paralleelse edastamise võimalust;
- 3) eelnevalt esitatud e-arve avalduse alusel väljastatud e-arvete osas saab maksja sõlmida e-arve püsimakse lepingu kas internetipangas või pangakontoris¹. Maksja pank teeb e-arved maksjale internetipangas kättesaadavaks ja moodustab e-arve püsimakse teenuse alusel täitmisele kuuluva maksekorralduse;

¹ Pangad võivad volitada müüjaid e-arve püsimakse lepinguid sõlmima.

- 4) maksja, kes ei kasuta panga elektroonilisi kanaleid ja soovib kasutada e-arve püsimate teenust, saab esitada e-arve avalduse² ja sõlmida e-arve püsimate lepingu pangakontoris. Sellisel juhul kontrollib pank enne lepingu sõlmimist, kas müüja võimaldab e-arve ja arve paralleelset edastamist. Kui müüja nimetatud teenust võimaldab, märgib pank selle valiku kliendi e-arve avalduses, mis edastatakse operaatori kaudu müüjale. E-arve avalduse kättesaamisest alates on müüja kohustatud väljastama maksjale paralleelselt nii arvet kui ka e-arvet;
- 5) maksjal on võimalik tühistada üksik e-arve püsimate teenuse alusel maksmisele kuuluv maksekorraldus enne maksepäeva. Maksjal on võimalik määrata tasumisele kuuluva summa ülempiir. Maksepäeval teostab pank ülekande juhul, kui e-arve summa ei ületa maksja poolt määratud tasumisele kuuluva summa ülempiiri;
- 6) e-arvete edastamine panka toimub vastavalt Eesti e-arve standardile (juhul kui operaatoriga ei ole kokku lepitud teisiti) ja selle rakendamise juhistele.

4. Otsekorralduse maksja lepingute e-arvetele ja e-arve püsimate lepingutele migreerimise eeltingimused ja ajakava

4.1. Maksja lepingute migratsioon

- 1) Migratsioon toimub ajavahemikul 01.07.2013 – 31.01.2014.
- 2) Pangad teavitavad otsekorralduse maksjaid 01.07.2013, et otsekorralduse maksja lepingud asendatakse e-arve püsimate teenuse lepingutega või lõpetatakse hiljemalt 31.01.2014, kui müüja ei lähe üle e-arvetele.
- 3) Migratsioon on müüjapõhine st, et müüja valib vastavalt oma tehnilisele valmisolekule migratsiooni kuupäeva ja teavitab sellest panka vähemalt 30 kalendripäeva enne valitud migratsiooni kuupäeva. Esimene võimalik migratsiooni kuupäev on 01.09.2013.
- 4) Viimane võimalik migratsiooni kuupäev on 31.01.2014.
- 5) Migratsiooni eeltingimuseks on, et müüja on sõlminud e-arve lepingu ja märkinud, et ta võimaldab e-arve ja arve paralleelset edastamist.
- 6) Hiljemalt 30 kalendripäeva enne migratsiooni kuupäeva edastab müüja migreeritavatele maksjatele teavituse e-arvele ja e-arve püsimate teenusele üleminekust.
- 7) Müüja avalduse alusel müüja ja panga vahel kokkulepitud ajal enne migratsiooni kuupäeva edastab maksja pank või operaator müüjale nimekirja maksjatest, kellel on kehtiv otsekorraldusleping müüja maksenõuete tasumiseks, eeldusel, et müüja ja/või pank ei sõlmi täiendavaid uusi otsekorralduse maksja lepinguid. Nimekirja edastamisega müüjale

² Juhul kui maksjal puudub müüjaga leping, saab e-arve avalduse teha müüjaga lepingulises suhtes olev teenuse või kauba ostja ning suunata e-arve maksjale kokkulepitud viisil.

lõpetatakse uute otsekorralduse maksja lepingute sõlmimine nimekirja saanud müüja kasuks, selle asemel on maksjal võimalik kasutada e-arve püsimakse teenust. Maksja lepingute lõpetamised (juhul kui maksja loobub otsekorraldusest ja/või migratsioonist) võivad toimuda ka pärast nimekirjade vahetamist kuni migratsiooni kuupäevani.

- 8) Pank koostab müüjale saadetava nimekirja, mis sisaldab kehtivate maksja lepingute lõikes infot, kas maksja on internetipanga vm elektroonilise pangakanali kasutaja või mitte. Maksjatele, kes ei ole internetipanga vm elektroonilise pangakanali kasutajad, edastab müüja pärast migratsiooni kuupäeva lisaks pank saadetavale e-arvele eraldi arve ka müügi- või teenuselepingus kokkulepitud aadressile või olemasolevatele kontaktandmetele.
- 9) Migratsiooni kuupäeval alustatakse maksjatele e-arvete edastamist ja võimalusel mitteaktiivsed otsekorralduse lepingud lõpetatakse³.
- 10) Hiljemalt 01.02.2014 edastavad pangad otsekorralduslepingute lõpetamise teated nendele maksjatele, kelle suhtes puudub informatsioon e-arve püsimakse teenusele migreerimise osas.

Otsekorralduse maksja lepingute migratsioonil e-arve püsimakse teenusele jäävad kehtima maksjate poolt olemasolevatele otsekorraldustele seatud limiidid ja maksepäevad.

Migratsiooni toimumise juriidiline alus on VÕS §-le 719¹, mille alusel on lubatud makseteenuse lepingu muudatustega nn vaikimisega nõustumine, kui selles on eelnevalt eraldi kokku lepitud. Sellisel juhul peab pank maksjat teavitama vaikimise tagajärgedest ja õigusest leping tasuta ja viivitamata enne muudatuse jõustumist üles öelda. Migratsiooni teavitust lihtsustab Pangaliidu poolt TKA ja FI-ga kooskõlastatud seisukoht, et klientide teavitamine lepingutingimuste muudatusest võib toimuda kaheetapiliselt: 1) püsival andmekandjal edastatud üldine teave muudatustest; 2) lepingutingimuste avaldamine panga veebilehel.⁴

4.2. Otsekorralduse saaja lepingute migratsioon

SOK Raamleping

Vajalik sõlmida SOK raamlepingu lisa, milles lepitakse kokku alljärgnevas:

- alates 01.07.2013 uusi otsekorralduse saaja lepinguid ei sõlmita;
- teavituskohustus e-arvele ja e-arve püsimakse teenusele migreerunud otsekorralduse saajate osas;
- SOK raamleping lõpeb hiljemalt 31.01.2014, kuid igal pangal on õigus saaja lepingute puudumisel väljuda SOK raamlepingust enne nimetatud tähtaega.

³Otsekorralduse maksja lepingutes kasutatav säte: „Juhul kui maksja ja saaja vaheline lepingu aluseks oleva teenuse osutamise leping on lõppenud, on pangal õigus saaja korralduse alusel leping maksjaga ühepoolseti lõpetada.“

⁴Koosolek Pangaliidus 22.04.2009 FI ja TKA esindajate osavõtul

Otsekorralduse lepingud

- Migratsiooni alustamisel lepitakse kokku otsekorralduse saaja lepingu lõpetamine migratsiooni kuupäevale eelneval päeval.
- Migratsioonis mitteosalevate otsekorralduse saajatega lõpetatakse leping ühepoolselt alates 31.01.2014.

4.3. Migratsiooni ettevalmistuse ja migratsiooni ajakava

- 19.10.2012 – kokkulepe e-arve püsimate teenuse üldpõhimõtete osas (pangad) ja otsekorralduse migratsiooni osas e-arvele ja e-arve püsimate teenusele (pangad ja operaator);
- otsekorralduse operaator koostöös Pangaliiduga korraldab otsekorralduse saajatega kokkusaamise tutvustamiseks otsekorralduse migratsiooni e-arvele ja e-arve püsimate teenusele;
- 31.10.2012 – SEPA foorumi korralduskomitee koosolek – Pangaliit, Eesti Pank, Finantsinspeksioon, Rahandusministeerium;
- 21.11.2012 – SEPA foorum;
- 31.12.2012 – otsekorralduse migratsiooni e-arvele ja e-arve püsimate teenusele tehniliste üksikasjade lõplik kokkulepe (pangad ja operaator);
- 31.12.2012 – teenuse tunnuse kasutamise rakendamise juhised (vajadusel minimaalne e-arve standardi muudatus);
- 2013 I pa – avalik kommunikatsioon sh kommunikatsioonipakett otsekorralduse saajatele;
- 01.07.2013 – pankade tehniline valmisolek;
- 01.07.2013 – 31.01.2014 migratsiooni periood;
- 31.01.2014 – lõpetatakse kõik migreerimata otsekorralduse saaja lepingud ja maksja lepingud;
- 31.01.2014 – lõpeb SOK raamleping;
- 01.02.2014 – pankade teavitust mittemigreeritavatele maksjatele otsekorralduste lõpetamisest.